

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

2 V. Christus debeat dici conceptus de Spiritu Sancto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

spiritui nostro, quod sumus filij Dei, Itaque ideo ille spiritus facit nos clamare, Abba pater, quia facit nos filios Dei: est enim spiritus verax, & efficax: neque ob aliam causam illi attribuitur ille affectus, & operatio clamandi, Abba pater, nisi quia gratia, & adoptio, à qua procedit, eidem Spiritui Sancto accommodatur.

Secunda est in eodem corpor. circa illa verba ad Rom. 1. Qui prædestinatus est filius Dei in virtute secundum Spiritum sanctificationis. In quo ultimo verbo vult D. Thomas significatam esse conceptionem Christi ex Spiritu Sancto. Quod duobus modis potest accommodari, scilicet, inde constare Christum esse filium Dei, quia in virtute Spiritus Sancti, qui est spiritus sanctificationis, conceptus est. Vel certe, quia prædestinatus est filius Dei, ideo etiam esse prædestinatum, ut in virtute per spiritum sanctificationis conciperetur. Fateor tamen utramque expositionem esse durissulam. Sed locum hunc satis fufe tractauimus supra. q. 24.

Tertia est in sol. ad. 1. circa illa verba angeli Luc. 1. Spiritus Sanctus superueniet in te, & virtus altissimi obumbrabit tibi. Vbi nomine Spiritus Sancti tertiam Trinitatis personam intelligit, cui Christi conceptio attribuitur: per virtutem autem Altissimi intelligit filium, qui est, virtus altissimi, id est, æterni Patris, & obumbraturus dicitur Virginem, quatenus in ea corpus humanitatis erat assumpturus, quo suæ diuinitatis lumen quodammodo tegens, posset ab illa verus Deus, & homo concipi. Quam expositionem indicauit Greg. libr. 18. Mor. cap. 12. Bern. hom. 4. in Missus est, & Gregor. Nyssenus oratione de sancta Christinatuuitate, post medium, & Theophyl. Luc. 1. ubi per virtutem altissimi, Verbum etiam diuinum intelligit, verbum autem obumbrandi aliter interpretatur, nimirum ut idem sit, quod tegere, & vndeque circumdare, & apprehendere Virginem. Sicut gallina, inquit, contegens pullos suos, eos obumbrare dici potest. Et hæc expositio probabilis est hoc modo intellecta. Ut autem in superioribus annotauit ex Aug. lib. 3. contra Maxim. in cap. 17. Ariani illa abutebantur, ut Spiritum Sanctum minorem filio facerent illique solum materiæ præparationem: huic verò propriam corporis formationem attribuerent, non solum per appropriationem, sed per proprietatem, inter personas opera distribuentes. Qui sensus hæreticus est. Alij ergo per virtutem altissimi, omnipotentiam Dei Patris potius intelligunt, ut in hac conceptione pater appropriatione quadam intelligatur habere locum generantis, & obumbrantis, & quasi contegentis Virginem, & loco feminis Spiritum Sanctum in eam immittentis, cuius opera conciperet. Quam expositionem & probat, & latius exponit Iansenius. Mihi verò verisimilius est totum illud sermonem esse de Spiritu Sancto, posterioremque particulam nihil aliud, quam prioris expositionem continere, ac si clarius diceret Angelus, Spiritus Sanctus superueniet in te, suaque omnipotenti virtute te proteget, & confortabit, vimque tribuet, ut sine virginitatis tuæ detrimento possis concipere. Ita exponit Euthym. & indicat Damascen. lib. 3. de fide capit. 1. Neque ab illa Spiritus Sancti obumbratione excluditur, quod idem Spiritus Sanctus mentem Virginis recreauerit, cœlesti refrigerium illi conferens, ut Greg. loco citato exposuit. Neque etiam excluditur, quod omnis concupiscentiæ motus, ac fomitis incendium extinxerit, ut Cyprian. exponit serm. de natiuit. Ambros. libr. de mysteriis, ca. 3. & Beda ibi. Verbum enim obumbrandi, simpliciter explicatum nihil aliud, quam protegere significat, iuxta illud. Scapulus meus obumbrabit tibi, Vnde omnes prædictos effectus optime in significatione sua complectitur.

Quarta est in sol. ad 3. circa illa verba Prouer. 9. sapientia edificauit sibi domum, quæ dicit tam de Ec-

clesia, quam de hoc mysterio intelligi posse. Et utraque expositio est frequens apud Sanctos, ut videre licet in Cypriano epist. 63. & Aug. 17. de Ciuit. c. 20. & alijs, quæ in proœmio totius materiæ adduximus. Qui sensus, licet fortasse mystici sint: sublimes tamen sunt, ac veneratione suscipiendi maxima.

ARTICVLVS II.

Utrum Christus debeat dici conceptus de Spiritu Sancto.

De secundum sic proceditur. Videtur, quod Christus non debeat dici conceptus de Spiritu Sancto. Quia super illud Roman. 2. Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, dicit gloss. August. Attendendum, quod non air de ipso, sed ex ipso: ex ipso enim cœli sunt, & terra, quia ipse fecit ea: non autem de ipso, quia non de substantia sua. Sed Spiritus Sanctus non formauit corpus Christi de substantia sua. Ergo Christus non debet dici conceptus de Spiritu Sancto.

2. Præterea. Principium actiuium, de quo aliquid concipitur, se habet sicut semen in generatione. Sed Spiritus Sanctus non se habuit sicut semen in conceptione Christi. Dicit enim Hieron. in expositione Catholica fidei, non sicut quidam sceleratissimi opinantur, Spiritum Sanctum ante med. dicimus fuisse pro semine, sed potentia, ac virtute creatoris illius. 2. dicimus esse operatum, id est, formatum corpus Christi. Non ergo debet dici, quod Christus sit conceptus de Spiritu Sancto.

3. Præterea, Nihil vnum de duobus formatur, nisi aliquo modo commixtus. Sed corpus Christi formatum est de virgine Maria. Si ergo Christus dicatur conceptus de Spiritu Sancto, videtur, quod facta sit commixtio quadam Spiritus Sancti, & materiæ, quam Virgo ministravit quod patet esse falsum. Non ergo Christus debet dici conceptus de Spiritu Sancto.

Sed contra est, quod dicitur Matthæi primo, Antequam conuenirent, inuenta est in vtero habens de Spiritu Sancto.

Respondetur dicendum, quod conceptio non attribuitur soli corpori Christi, sed etiam ipsi Christo, ratione ipsius corporis. In Spiritu autem Sancto duplex habitudo consideratur respectu Christi. Nam ad ipsum filium Dei, qui dicitur esse conceptus, habet habitudinem consubstantialitatis: ad corpus autem eius habet habitudinem cause efficientis. Hæc autem præpositio, De, utramque habitudinem designat, sicut cum dicitur inus hominem aliquem esse de suo patre. Et ideo conuenienter dicere possumus Christum esse conceptum de Spiritu Sancto, hoc modo, quod efficientia Spiritus Sancti referatur ad corpus assumptum: consubstantialitas vero ad personam assumptam.

Ad primum ergo dicendum, quod corpus Christi, quia non est consubstantiale Spiritui Sancto, non proprie potest dici de Spiritu Sancto conceptum, sed magis ex Spiritu Sancto. Sicut Ambros. dicit in libro de Spiritu Sancto, quod ex aliquo est, aut ex substantia, aut ex potestate eius est. Ex substantia, sicut filius, qui a patre est: ex potestate, sicut ex Deo omnia: quomodo & in vtero habuit Maria ex Spiritu Sancto.

Ad secundum dicendum, quod super hoc videtur esse quadam diuersitas Hieron. ad quosdam alios doctores, qui asserunt Spiritum Sanctum in conceptione Christi fuisse pro semine. Dicit enim Chrysost. super Matth. Vnigenito Dei in Virginem ingressuro, præfuit Spiritus Sanctus, ut præcedente Spiritu Sancto in sanctificationem, nascatur scilicet Christus secundum corpus, diuinitate ingrediente pro semine. Et Damasc. dicit in 3. libro. Obumbravit su-

177.
3. dist. 4. q. 1.
art. 1. q. 4.
et 4. cont.
c. 46. et op.
3. cap. 12. et.
Aug. in lib.
de natura
beni. c. 27.
tom. 6.

li. 2. c. 5. non
ne, tom. 3.

Hom. 1. in
Mat. in ope
re imperfe-
cto in ult.
fol. ante fin.
3. vers. 6. 2.
circa princ.

per ipsam Dei sapientia, & virtus, velut diuinum semen. Sed hoc facile soluitur: quia secundum quod in semine, intelligitur virtus actiua, sic Chrysost. & Damasc. comparant semini Spiritum sanctum: vel etiam Filium, qui est virtus Altissimi. Secundum autem quod in semine intelligitur substantia corporalis, quæ in conceptione transmutatur, negat Hieronymus Spiritum sanctum fuisse pro semine.

Ad tertium dicendum, quod sicut August. dicit in Enchir. non eodem modo dicitur Christus conceptus, aut natus de Spiritu sancto, & de Maria virgine, nam de Maria virgine materialiter, de Spiritu sancto vero effectiue. Et ideo non habuit hic locum commixtio.

COMMENTARIUS.

Hic solum voluit D. Th. proprietatem loquutionis explicare, propter illam particulam, de, quæ (vt Theologi volunt) confubstantialitatem indicat, in quo differt ab illa particula, ex, quæ latorem habet significationem, solumque ordinem seu habitudinem vnus ab alio significat, vt eleganter tractat August. lib. de natura boni contra Manichæos, cap. 26. & 27. & D. Tho. hic, & aliis locis frequenter. Vnde videtur fieri, Christum recte dici ex Spiritu sancto conceptum, non tamen de Spiritu sancto, quia quatenus Spiritus sancti opera conceptus est, non est illi cõsubstantialis. In contrarium verò est, quia Matth. 1. habentur illa verba Angeli. Quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est, quibus responderi posset in Græco haberi particulam, ex, quæ optimè verti posset per particulam, ex, vt vertit, & interpretatur Ambros. lib. 2. de Spiritu sancto, cap. 5. Tamen quia vulgata lectio habet, de Spiritu sancto, & Ecclesia in simbolo confitetur, conceptum de Spiritu sancto, ideo D. Thomas (quem ceteri Theologi in 3. d. 4. imitantur) defendit propositionem illam in rigore esse veram. Quia Christus simpliciter dictus suppositum includit, & pro illo supponit, quod est confubstantialia Spiritui sancto, & hoc satis est, vt possit dici Christus de Spiritu sancto conceptus: neque oportet vt secundum eam naturam, in qua conceptus est, sit confubstantialis. Vnde in solutionibus argumentorum rectè D. Thom. colligit corpus Christi non propriè dici de Spiritu sancto, sed ex Spiritu sancto. Quia illud est quidem ab Spiritu sancto, vt ab efficiente causa: non tamen est illi confubstantialia, nec pro supposito eiusdem substantiæ supponit.

Circa solutionem ad 2. de locutione illa, Spiritu sanctum in hac conceptione fuisse loco seminis, videantur supra notata disp. 5. sect. 1. in sexta probatio ne primæ conclusionis.

ARTICVLVS III.

Vtrum Spiritus Sanctus dici debeat pater Christi secundum carnem.

Dicitur sic proceditur. Videtur quod Spiritus Sanctus debeat dici pater Christi secundum humanitatem. Quia secundum Philosophum lib. de Generatione animalium, pater dat principium actuum in generatione, mater vero ministrat materiam. Sed B. Virgo dicitur mater Christi propter materiam. Ergo videtur, quod etiam Spiritus Sanctus possit dici pater eius, propter hoc, quod fuit principium actuum in conceptione ipsius.

2. Præterea, Sicut mentes aliorum Sanctorum formantur per Spiritum sanctum, ita etiam corpus Christi est per Spiritum sanctum formatum. Sed alij Sancti propter prædictam formationem dicuntur filij totius Trinitatis, & per consequens Spiritus Sancti. Videtur ergo, quod Christus debeat dici filius Spiritus Sancti, in quantum corpus eius est à Spiritu sancto formatum.

3. Præterea, Deus dicitur pater noster secundum hoc quod nos fecit, secundum illud Deut. 32. Nonne ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit, & creauit te? Sed Spiritus Sanctus fecit corpus Christi, vt dictum est. Ergo Spiritus Sanctus debet dici pater Christi secundum corpus ab ipso formatum.

Sed contra est, quod Augustinus dicit in Enchir. Natus est Christus de Spiritu sancto non sicut filius, & de Maria Virgine sicut filius.

Respondeo dicendum, quod nomina paternitatis, & maternitatis, & filiationis generationem consequuntur, non tamen quamlibet, sed propriè generationem viuientium, & præcipue animalium. Non enim dicimus, quod ignis generatus sit filius ignis generantis, nisi forte secundum metaphoram, sed hoc solum dicimus in animalibus, quorum generatio est magis perfecta. Nec tamen omne quod in animalibus generatur, filiationis accipit nomen, sed solum illud quod generatur in similitudinem generantis. Vnde sicut Augustinus dicit, non dicimus quod capillus, qui nascitur ex homine, sit filius hominis: nec etiam dicimus quod homo qui nascitur ex homine, sit filius hominis, quia nec capillus habet similitudinem hominis, nec homo qui nascitur ex semine, habet similitudinem seminis: sed hominis generantis. Et si quidem perfecta sit similitudo, erit perfecta filiatio, tam in diuinis quam in humanis. Si autem sit similitudo imperfecta, erit etiam filiatio imperfecta. Sicut in homine est quadam similitudo Dei imperfecta, & in quantum creatus est ad imaginem Dei, & in quantum creatus est secundum similitudinem gratiæ. Et ideo viroque modo potest homo dici filius Dei & quia scilicet est creatus ad imaginem eius: & quia est ei assimilatus per gratiam. Est autem considerandum quod illud, quod de aliquo dicitur secundum perfectam rationem, non est dicendum de eo secundum rationem imperfectam: sicut quia Socrates dicitur naturaliter homo, secundum propriam rationem hominis, nunquam dicitur homo secundum illam significationem, qua pictura hominis dicitur homo, licet forte ipse assimiletur alteri homini: Christus autem est filius Dei secundum perfectam rationem filiationis: vnde quamuis secundum humanam naturam sit creatus, & iustificatus: non tamen debet dici filius Dei, neque ratione iustificationis, sed solum ratione generationis æternæ, secundum quam est filius patris solius. Et ideo nullo modo debet dici Christus filius Spiritus sancti, nec etiam totius Trinitatis.

Ad primum ergo dicendum, quod Christus conceptus est de Maria Virgine materiam ministrante in similitudinem speciei: & ideo dicitur filius eius. Christus autem secundum quod homo conceptus est de Spiritu sancto sicut de actiuo principio, non tamen secundum similitudinem speciei, sicut homo nascitur de patre suo, & ideo Christus non dicitur filius Spiritus sancti.

Ad secundum dicendum, quod homines, qui spiritaliter formantur à Spiritu sancto, non possunt dici filij Dei secundum perfectam rationem filiationis. Et ideo dicuntur filij Dei secundum filiationem imperfectam, quæ est à tota Trinitate. Sed de Christo est alia ratio, vt dictum est. Et similiter dicendum est ad tertium.

COMMENTARIUS.

Plus docet D. Tho. in artic. quam proponat in titulo. Cum enim quaesierit, an Christus ratione humanæ conceptionis possit dici Spiritus Sancti filius, respondet nec ratione conceptionis, nec ratione creationis, nec ratione iustificationis posse Christum dici filium vel Spiritus Sancti, vel totius Trinitatis. Et de primo quidem membro, quod ad hunc articulum propriè spectat, res est certissima, & omni carens difficultate, Christum vt hominem non posse dici filium Spiritus Sancti, propterea quod

Christus etiam vt homo non potest

178.
3. dist. 4. q. 1.
art. 2. q. 1.
q. 2. ad
1. ad 4. &
in expos.
lit. ad 2. &
4. contra c.
47 & op. 4.
c. 110. li. 2.
c. 3. & 4.
10. 4.